

ETIKA PUBLIKOVÁNÍ – QUO VADIS?

PUBLISHING ETHICS – QUO VADIS?

Marie Macková

***Abstract:** The rate of growth in scientific publication increases every year. Ethical integrity is essential to writing and publication. Important ethical concerns to consider while writing a manuscript include etiquette, fraudulent publication, plagiarism, duplicate publication, authorship, and potential for conflict of interest. Strategies have been developed to prevent or detect ethical violations, and use of these strategies will enhance ethical integrity when preparing a manuscript for publication. This paper deals with ethical concerns of publishing.*

***Keywords:** Ethics, Publishing, Plagiarism, Duplicate publication, Authorship.*

Úvod

Současná doba klade velký důraz na produktivitu. Produktivita se stává transparentním ukazatelem úspěšnosti firmy. A za firmy jsou bohužel považovány i vysoké školy. Díky ekonomickým a politickým tlakům se jedním z ukazatelů produktivity stal počet publikací, které pracovníci vysoké školy vyprodukují za kalendářní rok. Bohužel byla kvalita publikací nahrazena kvantitou. Velmi často dochází k porušování publikační etiky.

Na významu tak nabývají normativy zabývající se oblastí etiky vědecké a odborné činnosti ve vztahu k publikování. Iniciativy na zvýšení uplatňování a kontroly etických normativ v oblasti korektní publikační praxe se dostávají do popředí v posledních deseti letech, a to zejména vzhledem k elektronizaci většiny tištěných periodik, elektronickému publikování prací a tím lehké dostupnosti prací a provázanosti vydavatelství prostřednictvím internetové sítě. Jednoduchá dostupnost, elektronické vyhledávání a databáze, či větší propojenost vědeckého světa vedli k řadě průzkumů, které poukázaly na překvapivě vysoký výskyt různých zjevných, ale i skrytých etických problémů v souvislosti s vědeckovýzkumnou činností a to včetně renomovaných pracovišť (Wager et al., 2009). Domnívám se, že příčin je vícero. Mnohé jsou subjektivní, nalézt lze však i objektivní příčiny. Někdy jde o čistě ekonomickou motivaci, jindy o čistě prestižní. Za řadou porušení publikační etiky stojí snaha přežít ve vysoce konkurenčním prostředí. Jindy jde jen prostě o honbu za počty prací, protože to vyžadují současná schémata hodnocení odborného růstu akademických pracovníků i akreditace studijních programů.

Oblast publikační etiky je široká, zahrnuje jednak etické aspekty získávání vědeckých poznatků a korektní způsob jejich prezentace v publikacích, dále normativy určující způsob zacházení a uvádění zdrojů, ze kterých výzkum a publikace vychází (tak zvaná citační etika), ale i etické normy pro nezávislé posouzení díla a jeho propagaci (tak zvaná etika posuzování a ediční činnosti).

1 Etika publikování

1.1 Autorství publikace a autorský podíl

Jedním z důležitých aspektů publikační etiky je korektní uplatňování principu autorství, respektive spoluautorství. Týká se to zejména vědeckých a odborných příspěvků do časopisů. Obdobné otázky se sporadicky objevují i při definování spoluautorství při tvorbě monografie, učebnice, sborníku a podobně. Do popředí vystupuje nejčastěji neodůvodněné připisování spoluautorů, kteří na dané práci a jejích výsledcích neparticipovali nebo se zúčastnili nepřímo z pozice vedoucího týmu, vedoucího pracoviště, sponzora, kolegy a podobně. Benos et al. (2005) uvádí, že k závažnějšímu porušení publikační etiky však můžeme přiřadit i neuvedení těch, kteří se na práci významně spolupodíleli.

V otázce spoluautorství stále neexistuje konsenzus. Při tradičním pojetí se za autora respektive spoluautora publikace považuje každý, kdo k jejímu vzniku přispěl významným intelektuálním nebo pracovním vkladem a za konkrétní aspekty práce nese zodpovědnost. Týká se to koncepce, experimentálního návrhu, výkonu konkrétních činností (měření, sběr dat, apod.) na získávání výsledků, jejich zpracování a interpretace, stejně jako kritické revize závěrečné verze připravované publikace. Dle Huntera (2000) klíčovým v této charakteristice je „významný příspěvek“ a prvek konkrétní zodpovědnosti.

Jako v jiných případech i tato definice vyvolává vícero dalších otázek. Současná vědecká práce, zejména v přírodních vědách vyžadujících drahé technické a materiální vybavení je výsledkem kooperativní práce několika pracovišť či zakázkové práce. Naskytá se proto otázka, do jaké míry má být jejich autorský podíl zahrnutý? Co znamená významný a méně významný vklad? Mohou být mezi spoluautory zařazeni i techničtí nebo laboratorní pracovníci, statistici a jiní, kteří se na práci podstatně podíleli? Díky tomu se můžeme setkat s originálními vědeckými pracemi, které uvádějí i více než deset spoluautorů, ale i s takovými, kde vystupuje pouze jeden či dva autoři, zdůrazňující autorství myšlenky, záměru a práce.

Domnívám se, že nejvhodnější pomůckou při určení spoluautorství je, že každý z autorů participuje na finální podobě publikace a je schopný samostatně, v celém rozsahu veřejně obhájit výsledky práce. Pracovníci, jejichž podíl byl menší nebo se neorientují v celkovém pojetí práce jsou nazýváni přispěvatelé (contributors). Jejich podíl by měl být oceněn v tak zvaných poděkováních u časopiseckých článků, u knižních prací tak lze učinit například v předmluvě.

Za korektní uvedení spoluautorů a přispěvovatelů práce je vždy zodpovědný první autor. Ten měl rovněž úlohu a podíl spoluautorů jasně deklarovat. Jejich pořadí by mělo odrážet jejich podíl na řešení problému a vzniku díla.

V celé řadě případů se ale stalo zvykem uvádět autory hlavní myšlenky, vedoucí týmu, garanty a podobně, na tak zvaném „čestném“ posledním místě. V případě jejich reálného podílu je to vždy otázkou konsenzu (Flanagin et al., 1998).

1.2 Originálnost práce, kopírování a plagiátorství

Jedním z výsledků vědecké činnosti, podobně jako v jiných oblastech lidské tvořivosti, je uznání priority původním myšlenkám a objevům a vzdáním pocty jejich autorům. V mnohých oblastech aplikovaného výzkumu se originalita a prvenství dosažených výsledků a technologií spojuje s ekonomickým profitem, respektive s patentovým krytím. Otázka autorství je tak významným prvkem právní ochrany, co posuzuje u nás mimo jiné zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V širším pojetí plagiátorství znamená, že autoři použijí výsledky nebo součásti práce jiných bez jejich vědomí a prezentují je jako jejich vlastní. Plagiátorství má celou škálu podob, mnohé z nich lze posoudit jen individuálně. Z formálního hlediska rozlišujeme dva druhy plagiátorství. Plagiátorství otevřené, což znamená přebírání z veřejně prezentovaných tištěných nebo elektronických publikací, multimediálních materiálů nebo jiných prezentací (přednášky, postery). Plagiátorství skryté znamená, že dochází k přepírání údajů z neveřejných posuzovaných prací, předběžných výsledků, výzkumných zpráv a podobně.

Obsahově se můžeme setkat s doslovným kopírováním. Jedná se o zreprodukování práce slovo od slova včetně tabulek a obrázků v jejich originální podobě nebo konceptuálně nezměněné podobě. Další formou je parciální kopírování, kdy dochází k zreprodukování určitých, ale z hlediska originality výsledků podstatných a rozpoznatelných částí textu, slovních spojení, obrázků či schémat. V obou případech záleží nejen na kvantitě, ale i na kvalitě, to znamená do jaké míry autoři profitovali z přepraných informací v kontextu vlastní práce.

K plagiátorství se zařazuje i kopírování obrázků, schémat a multimediálních příloh v původním tvaru bez souhlasu autorů, respektive souhlasu vydavatele, byť s plným uvedením zdroje (citace) a kreditu autorů. Tento jev nebyl i v poměrně nedávné minulosti zřídka (Flanagin et al., 1998).

Jindy, zejména jako výsledek kompetitivního přístupu, soupeření o prioritu, se k plagiátorství přiřazuje i tak zvané parafrázování. Obsahově není tento pojem exaktně vymezený (Benos et al., 2005). Autoři realizují vlastní výzkum, ale postupy, záměry, eventuálně způsob argumentace se podobají jiným pracím. V širším pojetí lze hovořit o přebírání idejí, postupů, v uměleckém světě o opakování námětů, motivů. Nejde o kopírování celku či částí díla. Ve smyslu autorského zákona se ochrana na myšlenku, způsob systému, metodu, koncept nebo informaci nevztahuje.

1.3 Autoplagiát

Poměrně častým jevem, který lze v současné době vysledovat napříč celým spektrem vědecko - výzkumné a odborné publikační produkce, je opakování a přebírání vlastních výsledků (Graf et al., 2007). Rozsah takového "rozmnožování" publikačních výsledků je variabilní, někdy celkem evidentní, jindy jen částečný nebo tématický. Podobně jako u plagiátorství jsou projevy různé, od doslovného opakování, částečného opakování až po případy marginální.

Za duplikaci publikace můžeme označit opakované publikování publikace nebo prezentace stejné práce nebo práce s minimálně pozměněným obsahem (COPE, 2011). Pravidlem je, že vydavatelé zavazují autory, aby jejich zasílané články nebo knižní příspěvky byly originální a nesmí být vydávány opakovaně. V případě knižních publikací se přirozeně může jednat o reedici s vědomím vydavatele i autora. Pro akceptaci doplněného, přepracovaného vydání práce jako nového díla, je potřebné, aby se lišily alespoň jednou čtvrtinou svého obsahu. K duplikaci patří i uveřejnění identické práce v různých jazycích. Jedná se zejména o duplicitní uveřejnění práce v nativním i anglickém jazyce. V takovémto případě by bylo potřebné potvrzení od předcházejícího editora časopisu, že se jedná o obsahově jiný článek.

Dalším příkladem je simultánní podání jedné práce do vícero časopisů nebo knižního manuskriptu vícero vydavatelům (Hunter, 2000). V případě časopiseckých prací nemusí být primárním záměrem snaha o duplikaci práce, ale úspora času v procese hodnocení. Běžnou praxí je, že vydavatelé si deklarativně zabezpečují exkluzivitu již při podávání příspěvku. Podstatným, a ne vždy eticky adekvátním bývá přístup vydavatele a posuzovatelů, aby se průběh hodnocení práce zbytečně neprodlužoval, posudky byly objektivní a komunikace byla korektní.

Do diskuze o normách publikační etiky můžeme zařadit i okrajové formy. Jde o částečné nebo doslovné přebírání vlastních myšlenek či údajů. Tento jev označujeme jako vlastní parafrázování.

Jiným problémem jsou mnohonásobné publikace. To znamená, že z jedné výzkumné tematiky, pokusného základu či výsledků a dat, vznikají vícere, byť úhlem pohledu různé práce.

Je nepochybné, že v souvislosti s dynamikou vědeckého bádání, soutěživostí, metodikami hodnocení vědecké produktivity se tlak na časově limitovanou a extenzivní produkci zvyšuje. Věda sama o sobě prochází tematicky i metodicky “módními trendy”; v mnohých oblastech je čím dál tím složitější přicházet s novými tématy a zásadními objevy (COPE, 2008).

1.4 Podvody s vědeckými výsledky

S problematikou plagiátorství úzce souvisí i krádež výsledků a jejich prezentace jako vlastních, a to v původním, doplněném nebo pozměněném znění (Bryant et al. 2002). V jednoduchých případech je prokazování původu dat evidentní z auditu přístrojové a materiální výbavy, personálních možností nebo kontroly protokolů a měření. V historii vědy však k odcizování a následnému využití do tehdy nepublikovaných výsledků docházelo již dříve. V současné době jde mnohdy o propracovanou podobu a velmi těžce se dostávají pod kontrolu. Z etického hlediska tyto krádeže nejsou vždy morálně jednoznačné a tak rozhodují právní aspekty.

V současnosti je vědecká práce v celosvětovém měřítku internacionalizovaná, postavená na výměnných stážích post-doktorandů a kontraktech výzkumníků. Pracoviště si nezřídka zabezpečují, že kromě materiálně- technologického know-how i intelektuální výsledky vytvořené pracovníky během pobytu zůstávají bez ohledu na autorství majetkem instituce. Nezřídka je takto odvozovaná i otázka spoluautorství.

Jiným jevem, který může být i samotným produktem profesionalizace vědy, získávání individuální prestiže a způsobu financování bonifikujícím rychlou produkcí výsledků, jsou manipulace s vlastními výsledky.

Podvodem je prezentace fiktivních výsledků, které nevznikly jako skutečný produkt výzkumu. Rozsah je různý.

Dalším jevem je úprava a manipulace s existujícími výsledky. Zejména jde o úpravu směrem k předvídaným zjištěním, zkrášlování výsledků, vyhnutí se nevysvětlitelným výsledkům a podobně. Odborné společnosti bdící nad čistotou vědy uvádějí, že z hlediska důvěryhodnosti se jedná o jeden z latentních problémů současného výzkumu. Problematika je někdy složitější, souvisí s precizností vědecké metodologie i neuvědomovanými manipulacemi.

Někteří puristé uvádějí, že pokud jako výsledek měříme možné uvedení v omyl, potom i když neúmyslné zkreslování výsledků (například zastaralou metodikou nebo nevhodnou statistikou) má stejný efekt jako jejich následná upřímná snaha o jejich korekci (například vynecháním zkreslených dat) (Benos et al., 2005). Etický rozměr tak zůstává na osobním zvážení každého výzkumníka. Honba za metodologickým perfekcionismem pronikající v posledních letech do mnohých oblastí vědy, nezřídka diskvalifikuje sílu původní myšlenky a jednoduchého selského rozumu.

1.5 Opomenutí výzkumných standardů

Standardy forem práce s animálními modely, informovaný souhlas od dobrovolníků, pacientů, a vykonávání výzkumu v souladu s národními a mezinárodními právními dokumenty a normami se staly nevyhnutelnou součástí vědeckého výzkumu.

Činností etických komisí i praktickými kroky časopisů a vydavatelů vyžadujících deklaraci splnění etických norem při publikaci článků se počet nedostatků v této oblasti výrazně snížil. (Benos et al., 2005).

2 Citační etika

V současné době je jen málo pravděpodobné, aby vědecká nebo odborná práce vznikla bez důkladného studia poznatků akumulovaných předešlým výzkumem. Otázkou etiky, ale i projevem vědecké preciznosti je zdroje, z kterých se skutečně čerpal, korektně uvádět .

2.1 Formální a technické náležitosti

Součástí každé vědecké i odborné práce nebo knižní publikace je uvádění bibliografických referencí na předešlá díla a datové zdroje (monografie, učebnice, odborné práce, databáze, normy, sbírky a další), které jsme při studiu a následně v práci použili. Ty slouží jako zdroj současného stavu problematiky, vymezení přínosu vlastní práce a porovnávání vlastních dat s jinými autoritami, k jejich potvrzení nebo polemizování.

Termín bibliografické citace definuje náležitosti a způsob uvádění údajů, které jsou potřebné k úplné identifikaci dokumentu v mezinárodním i národním systému registrace publikací (Kratochvíl, Sejk, 2011).

Z formálního hlediska v pracích nacházíme citáty (quotations), citace (citations) a seznam citací (referencies). U citátů jde o doslovně přebraný text z jiných děl. U citací jde o zkrácené slovní nebo číselné odkazy v textu práce na zdroje uvedené v seznamu literatury. Seznam citací označuje seznam zkrácených bibliografických citací na použité dílo. K technicko-formálním požadavkům patří úplná identifikace zdroje a sjednocení formální úpravy podle typu zdroje vycházejícího z normativních dokumentů (ISO 690).

U knih by měl být uvedený mezinárodní identifikátor ISBN, u periodik ISSN. Formální úprava obvykle závisí na požadavcích vydavatele (Bryant et al., 2002).

2.2 Správná citační praxe

Správně by se měly uvádět všechny použité zdroje, jak vyplývá z pohledu autorského zákona, i ty na první pohled nevýznamné. Vhodnou praxí je proto jejich okamžité zaznamenávání v době studia již publikovaných prací.

Uvádět by se měly zdroje důvěryhodné a originální. Je to projevem erudice autora. V případě podstatných děl, uvádíme originální dílo, ne následná díla a přehledy, které ho citují (jde o tak zvané citace z druhé ruky). Práce, jejichž původ ani autoři nejsou známé, což se obvykle stává u internetových zdrojů, by se neměly uvádět.

K etickým pravidlům platí, že uvádíme ty zdroje, se kterými jsme skutečně pracovali. Někteří uvádějí zdroje, které nepoužili. Činí tak z různých důvodů. Mohou chtít vyvolat dojem, že se v dané problematice vyznají. Jindy se ke zdrojům, které jsou hojně citovány jinými autory, sami nedostanou nebo chtějí zakrýt skutečné zdroje.

Neuvádíme zdroje, které s předkládanou problematikou nesouvisejí. V našich končinách bývá rozšířenou praxí, že se někteří autoři citují vzájemně. Není rovněž vhodné uvádět vlastní zdroje, které evidentně s danou problematikou nesouvisí.

Počet zdrojů ve vědeckých pracích bývá omezený. K etickým normám by mělo patřit, že neuvádíme vlastní citace, tak zvané autocitace. Snaha zabránit tomuto jevu se promítla například do požadavků na kariérní růst, kdy autocitace nejsou brány v potaz.

3 Etika ediční a posuzovatelské činnosti

Důležitou, i když na rozdíl od předešlých oblastí ne tak často diskutovanou etickou problematikou jsou normy hodnotící, ediční a posuzovatelské práce. Tento aspekt se dotýká nejen různých forem recenzované publikační činnosti, ale i jiných výstupů vědecko odborné práce, které musí procházet procesem objektivního hodnocení, určení preferencí a výběru. Jedná se například o výběr příspěvků na kongresy, hodnocení grantů, posuzování diplomových či disertačních prací a podobně.

3.1 Konflikt zájmů

K etickým normám zabezpečujícím objektivitu při procesu hodnocení vědeckých nebo odborných prací, anotací k výzkumným úkolům nebo grantům je, aby zainteresovaní odhalili všechny vztahy, které by mohly vést ke konfliktu zájmů. V případě publikace ke konfliktu zájmů dochází vždy, když autor, jeho pracoviště, vydavatel a posuzovatel mají personální nebo finanční provázání, které by mohlo ovlivnit proces rozhodování.

K pozitivním konfliktům zájmů patří různé vazby, které mohou poskytnout posuzovaným dílům neopodstatněnou výhodu, například úzká pracovní a personální provázanost, finanční podpora, zaměstnání, rodinné vztahy, dohody a závazky, otevřeně deklarovaná loajálnost a podobně.

Opakem je negativní konflikt zájmů. Jedná se o vazby, které by vedly k podhodnocení eventuálně poškození autorů. Například můžeme uvést soupeření mezi výzkumnými skupinami, národní a národnostní antipatie, personální averze, intelektuální superiorizace, předešlé spory a podobně (COPE, 2011).

Rozsah i dosah takovýchto vlivů je variabilní. Ne vždy představuje skutečný konflikt zájmů (Graf et al., 2007).

Potencionální konflikt zájmů může existovat často i bez toho, aby si to zainteresovaní připouštěli nebo nepřímou. Například posuzovatel (jako specialista) dostává na recenzování podobné práce nebo projekty, na kterých pracuje sám.

Konflikt zájmů se týká i autorů (Benos et al., 2005). Například v některých situacích autoři sami navrhnou vhodné posuzovatele/odborníky, nebo naopak navrhnou, kteří posuzovatelé by neměli být osloveni. Pokud konflikt zájmů nebyl předestřený, neznamená to, že neexistuje. Správnou praxí je proto aktivně vyžadovat od zainteresovaných prohlášení, že podobný konflikt registrují.

3.2 Etika posuzování

K důležitým vlastnostem posuzovatele by mělo patřit čestné, kvalifikované, kritické, ale i nezaújaté hodnocení díla.

Posudek sám o sobě je obrazem díla přístupu a zájmu posuzovatele. Neměl by být jen formální povinností, ale svým rozsahem, strukturou a kvalitou by měl odrážet i úroveň a důležitost posuzovaného materiálu. Posuzovatel by neměl být při posuzování předpojatý, zaměřit by se měl prioritně na kvalitu obsahu a originalitu práce. Připomínky by měly být podloženy fakty.

Proces posuzování by měl probíhat anonymně. Není etické posudek otevřeně komentovat, veřejně ani soukromě ukazovat nebo dokonce konzultovat s kolegy. Poznatky získané při posuzování jsou důvěrné a nesmí být před zveřejněním (nebo i zamítnutím) zneužité.

Posuzovatel by neměl posudek přijat tehdy, pokud není schopný práci posoudit v daném čase nebo nemá dostatek zkušeností v dané problematice.

Posuzování by nemělo být, kromě metodických nároků, ovlivněné požadavky zadavatele. Stejně požadavky jako na posuzovatele jsou kladeny i na redaktory a jiné osoby, které přicházejí do styku s manuskripty (Graf et al., 2007).

4 Legislativní rámec plagiátorství v rámci České republiky

Otázce plagiátorství se nevěnuje dostatečná pozornost ani na evropské úrovni. Přístupy k řešení tohoto problému se značně liší, zvláště pak z hlediska postihů. Z tohoto důvodu se zaměříme pouze na Českou republiku.

Plagiátorství může být posuzováno v rámci tří úrovní - disciplinární, autorskoprávní a trestněprávní.

Na vysokých školách se v případě plagiátorství jedná především o disciplinární přestupek proti akademické etice, citační etice a vnitřnímu řádu školy. Disciplinární přestupek je upravován zákonem č. 111/ 1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Disciplinárním přestupkem, dle § 64 zákona o vysokých školách, je označováno “zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy vysoké školy a jejich součástí”. Tato úroveň postihů se týká studentů vysokých škol.

Postihy za disciplinární přestupky jsou upravovány § 65 zákona o vysokých školách. Je možné uložit některou z těchto sankcí – napomenutí, podmíněčné vyloučení ze studia se stanovením lhůty a podmínek k osvědčení, vyloučení ze studia. Při dodatečném zjištění plagiátorství po ukončení studia není možné (dle zákona o vysokých školách) vysokoškolský titul odebrat, ovšem o změně zákona se v tomto smyslu uvažuje.

Autorskoprávní úroveň se podrobně zabývá tento příspěvek. Plagiátorství je závažným porušením autorského díla. A to i v případě výslovného souhlasu původního autora k použití jeho díla (podle Autorského zákona není možné se zříci autorství nebo autorství věnovat). Tato úroveň se již týká jak studentů, tak akademických pracovníků.

Postihy za neoprávněné užití díla, respektive práva původního autora při porušení jeho autorských práv stanoví § 40-41, přičemž autor se přiznání svých práv či náhrady škody může dožadovat i soudně.

V krajních případech lze plagiátorství studenta nebo akademického pracovníka postihovat také dle paragrafů 268-271 Trestního zákoníka (zákon č. 40/ 2009 Sb.).

Černohlávková (2008) upozorňuje, že plagiátorství studentů je posuzováno přísněji a řešeno častěji, než plagiátorství akademických pracovníků. Na základě provedené rešerše česky psaných textů zabývajících se plagiátorstvím akademických pracovníků v letech 2002 – 2012 musím konstatovat, že většina akademiků, kteří se plagiátorství dopustila, nadále setrvává na akademické půdě.

Závěr

Vědecké plagiátorství se v posledních letech stává skutečnou pandemií. Tento jev souvisí se snižujícími se výdaji na vědu. Vědecké časopisy vynakládají značné úsilí

na určení originality příspěvku. Přesto tento proces odhalování plagiátů může trvat léta.

V současnosti existují různá softwarová řešení vytvářející vzájemně propojené sítě a databáze, jež odhalují duplikáty, velmi podobné práce, plagiáty a podobně. Jedná se například o program eTBLAST. Jeho autor, Harold Garner, odhalil například v březnu 2009 více než 150 případů možných plagiátorství v databázi MEDLINE. Následovala šetření a 56 prací bylo skutečně označeno za plagiáty. Nicméně v lednu 2011 ještě 12 takto označených prací bylo uvedeno v databázi PubMed jako originální, a tři jsou v současné době citovány v knihách (Garner, 2012).

Zdá se, že citační etika se v praxi nosí čím dál méně a cesta k nápravě bude dlouhá.

Reference

BENOS, D., J. et al. Ethics and scientific publication. In *Advances in Physiology Education*, 2005, vol. 29, no. 1, p. 59-74. ISSN 1043-4046.

BIERNÁTOVÁ, O., SKŮPA, J. *Bibliografické odkazy a citace dokumentů: dle ČSN ISO 690 (01 0197) platné od 1. dubna 2011*. 2011. [cit. 2013-05-25]. Dostupné na WWW: <http://www.citace.com/soubory_esniso690-interpretace.pdf>.

BRYANT, J. *Bioethics for Scientists*. Chichester: John Wiley & Sons Ltd., 2002. 336 s. ISBN 0-471-49532-8.

COPE: *A Code of Conduct and Best Practice Guidelines for Journal Editors*. 2011. [cit. 2013-03-01]. Dostupné na WWW: <http://publicationethics.org/files/Code_of_conduct_for_journal_editors.pdf>.

COPE: *Publishing Ethics Resource Kit (PERK)*. 2008. [cit. 2013-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.elsevier.com/editors/perk>>.

ČESKO. *Autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb. O právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským)*. 2007. [cit. 2013-05-25]. Dostupné na WWW: <http://knihovnam.nkp.cz/docs/autZak/Zakon121_2000plne.doc>.

ČESKO. *Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.* 2010. [cit. 2013-05-25]. Dostupné na WWW: <<http://trestnizakonik.cz/>>.

ČESKO. *Úplné znění zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (Zákon o vysokých školách)*. 2007. [cit. 2013-05-25]. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/file/22282>>.

ČERNOHLÁVKOVÁ, K. *Plagiátorství na vysokých školách*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Kabinet knihovnictví, 2008. [cit. 2013-05-25]. Dostupné na WWW: <http://is.muni.cz/th/109574/ff_m/diplomova_prace.pdf>.

FLANAGIN, A. et al. Prevalence of articles with honorary authors and host authors in peer-reviewed medical journals. In *JAMA*, 1998, vol. 280, no. 1, p. 222-224. ISSN 0098-7484.

GARNER, H. Science publishing: How to stop plagiarism? In *Nature*, 2012, vol. vol. 481, no. 7379, p. 21-23. ISSN 0028-0836.

GRAF, C. et al. Best Practice Guedelines on Publication Ethics: a Publisher Perspective. In *International Journal of Clinical Practice*, 2007, vol. 61, no.1, p.1-2. ISSN 0167-5273.

HUNTER, J., M. Ethics in publishing, are we practising to the highest possible standarts? In *British Journal of Anaesthesia*, 2000, vol. 85, no. 3, p. 341-343. ISSN 0007-0912.

KRATOCHVÍL, J., SEJK, P. *Získávání a zpracování vědeckých informací: pracovní sešit*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 81 s. ISBN 978-80-210-5535-3.

WAGER, E. Science journal editors' views on publication ethics: results of an international survey. In *Journal od Medical Ethics*, 2009, vol.35, no. 6, p.348-353. ISSN 1473-4257.

Kontaktní adresa

Marie Macková, PhDr., PhD., RSW

Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií, Katedra porodní asistence a zdravotně sociální práce

Průmyslová 395, 532 01 Pardubice, Česká republika

E-mail: marie.mackova2@upce.cz

Tel. číslo: 466 037 734